

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies duodecimus, decimus tertius et decimus quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1868

De S. Lubentio Presbytero Conf. Cubrini in Diœcesi Trevirensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71232)

AUCTORE
J. B. F.

D

DE S. LUBENTIO PRESBYTERO CONF.

CUBRINI IN DIÆCESI TREVIRENSI.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

Sancti memoria in Martyrologiis : cultus et officium Ecclesiasticum : Vita qualis edenda : obitus tempus : S. Martini Trevirensis episcopi filius spiritualis haud exstitit.

POST MEDIUM
SECVLI IV.

B

Sanctus, quem martyrologi commemorant, in Cubrini

Vicus Cubrinus, aliis, Cuberinus, posteris Coverna, forsitan a Caverna, quia in valle inter tres montes situs, ad lævam defluentis Mosellæ, prope Confluentiam, decima tertia Octobris die S. Lubentium colit, qui dicti pagi incolæ ad Christi fidem, ut Browerus *Annalium Trevirensium* lib. iv, pag. 269 refert, primus adducit : Lubentius, inquit, a D. Maximo ad Cuberinum municipium amandatus, Inferæ Mosellæ populis vicinisque Ripanis et Confluentibus, qui ad eam diem densis errorum tenebris jacuissent, lætissimam patefacti hominibus cœli nuncium attulit. Eodem die in *Sacras Trevirenses Tabulas Sancti nostri relatum est nomen. Vetus Ms. Martyrologium*, quo adhuc utitur ecclesia Aquisgranensis, ista solum habet : Lubentii presbyteri. *Maurolycus* : Lubentii confessoris. *Molanus in Additis ad Usuardum* : Trevis S. Lubentii presbyteri. *Index Ms. Martyrologii Hermanni Greven* : XIII Octobris, Lubentius presbyter et confessor in territorio Trevirensi. *Ferrarius* : Trevis S. Lubentii presbyteri. *Castellanus vero pluribus hisce verbis Sanctum nostrum commemorat* : Cubrini prope Confluentes S. Lubentii parochi, qui a S. Maximo Trevirensi sacerdotio initiatus fuit. *Saussayus Martyrologii Gallicani part. 2, ipsum male Lupentium nominans, sic celebrat* : Trevis sancti Lubentii presbyteri et confessoris, divinis glorificationibus præclari.

C

et Dietkirchen ecclesiis colitur, atque Trevis

2 Ad Loganzæ fluvii ripam, qui ex Hassia Superiori excurrrens, in Rhenum paulo supra Confluentes labitur, triginta duo ab Rheno millia passuum (ut ait Browerus ; nam ejus Vita habet octo millia) versus Orientem in editiore rupe stat Dietkirchen ecclesia, quæ S. Lubentii corpus, illuc adverso anæ vi divina advectum, cum Cubrini obiisset, religiose asservat, atque quotannis hac die, ut P. Henschenio Conrardus Esser, collegii Hademariensis S. J. superior, scribit, dicta ecclesia, quæ canonicorum collegia insignita est, Sanctum nostrum Officio ecclesiastico honorat. Eodem etiam die, ecclesia Trevirensis hujus Sancti memoriam celebrat Officio novem Lectionum, quorum tres mediæ, in dictæ ecclesiæ Sanctorum Lectionario, anno 1645 edito, contentæ, ipsius res gestas, sic breviter enarrant : LECTIO IV. Lubentius, bonæ indolis puer, omni virtutum genere diligenter instructus, ad B. Maximinum, Trevirorum ar-

chiepiscopum, profectus est. Qui deinde eundem ætate maturum in Cubrino suæ diœcesis ad Mosellam vico presbyterum ordinavit. Maximinus interim ad suos in Aquitaniam reversus, ibique rebus humanis exemptus, animam Creatori reddidit.

3 LECTIO V. Ejus successor in episcopatu Paulinus Lubentium, nonnullis ei ex clero populoque adjunctis, ad requirendas antecessoris sui et patris spiritualis reliquias in Aquitaniam destinavit. Quo ut pervenit Lubentius, cum ab incolis loci, ubi sacri corporis thesaurus delitesceret, rescire non posset, assiduus insistens orationibus, angelo sibi id revelante, cognovit. Igitur S. Maximini corpore ex Aquitania asportato, protinus cum sociis Trevirim revertitur. Exinde piis bonisque in Cubrino vacans operibus, gregemque sibi commissum verbo et exemplo sedulo instituens tempore Constantii imperatoris Arriani evolavit in cœlum. LECTIO VI. Cohonestandi simul ac funeris curandi causa conveniunt sacerdotes vicini, quod tamen, peccatis incolarum sic exigentibus, loco moveri nullatenus potuit. Fama miraculi Trevirim Coloniaeque delata, accurrunt cum clero populoque presules, initoque consilio, sancti Viri corpus scaphæ impositum, divinæ providentiæ fluvioque Mosellæ committunt; quod, Deo ita dirigente, primo quidem ad Rheni Mosellæque confluxum usque descendit, inde Rhenum ascendens, Logenam, ubi Rhenum alluit, ingreditur; et ad aliquot millia Dietkirchen usque, a sui fundatore Diethero sic nuncupatum, conscendens ibidem honorifice sepelitur.

4 Quæ in hisce Lectionibus de Sancto nostro recensita videmus, eadem fere at prolixiori stilo mirisque adjunctis, fabulam omnino redolentibus, exornata leguntur in ipsius Vita, ab auctore anonymo composita, quam D. Joannes Hoffman, monasterii Arnsteiniani, Ordinis Præmonstratensis, quondam provisor, ex dictæ abbatiæ Passionali Sanctorum fideliter descriptam, ad R. P. Henschenium misit. Quo seculo hanc biographum concinnaverit, nusquam edicit, nec in toto ipsius lucubrationis decursu ulla nota chronologica reperitur, ex qua tempus quo hæc elucubrata fuerit, erui possit. Ex hisce quidem verbis : Prædicta Vita S. Lubentii de verbo ad verbum descripta est ex tertio volumine, inscripto Passionale Sanctorum, ex grandi scilicet libro

harum Lectionum recitatione honoratur.

F

Vita qualis edenda.

perga-

A pergamenam, quem exaravit eleganti caractere quidam monasterii Arnsteiniani religiosus circa annum Domini 1170, quæ ad apographi hujus calcem adjecta reperiuntur, Sancti nostri Vitam ante annum 1170, quo citatum Passionale, illam complectens, exaratum fuisse notatur, compositam fuisse, fit manifestum; at inde ipsam pluribus seculis post S. Lubentii mortem, quam seculo IV ad mediam sui partem elapso contigisse infra videbimus, haud elucubraram fuisse, non fit consecrarium. Ut sit, licet fabulosis adjunctis, ut jam innui, sedata sit, ipsiusque auctorem, qui forte aliquot seculis post Sancti vitam floruerit, de hujus rebus gestis satis instructum fuisse, minime constet, atque proinde haud magnam auctoritatem sibi apud lectorem conciliatura videatur; illam tamen, quod admodum proluxa non sit, huic Commentario subijcere, haud inutile fore existimo, ut sic de ipsa, cum sibi ob oculos posita fuerit, ipsemet lector suum ferre iudicium et dispicere queat, an recte, huius lucubratiunculæ haud magnam fidem tribuendam esse, censuerimus.

B
Seculo IV ad mediam sui partem elapso, obiit.

5 Restat, ut in annum, quo S. Lubentius æternam virtutum suarum mercedem receperit, inquiremus; atque deinde, an S. Martini, episcopi Turonensis, Sanctus noster filius spiritualis existerit, indagemus. Quod ad primum spectat: in edenda Vita, quæ ipsius obitus annum haud exprimit, legitur Sanctus post S. Maximini, Trevirensis episcopi, sacri corporis ex Aquitania Trevirim translationem, cui jussu S. Paulini, qui ejusdem ecclesiæ post S. Maximinum ab anno 349 (ut in Commentario ad ipsius Vitam prævio in Opere nostro ad diem 31 Augusti videre est) usque ad annum 359 vel 360 sedem occupavit, ille interfuerat, in pagum Cubrinum rediisse, ibique ex hac vita migrasse. Sic B. Lubentius, inquit biographus, optato potius thesauro, scilicet sacris S. Maximini reliquiis, Trevirim reversus est. Post hæc rediens ad vicum, cui pastor datus fuerat, consummato vitæ termino, Deo feliciter spiritum reddidit. Ex quibus consecrarium fit, dictam translationem ante annum 349, quo ex dictis S. Paulinus Trevirensis cathedram ascendit, haud contigisse, proindeque Sanctum nostrum ante dictum annum ex hac vita non migrasse. Supra transcriptæ Lectiones, in S. Lubentii honorem recitari solitæ, ipsum, S. Maximini corpore Augustam Trevirorum relato, mortalem vitam cum immortalitate Constantii imperatoris Ariani, qui ab anno 353 usque ad 361 toti imperio præfuit, commutasse referunt. Verum huic asserto laudatus Castellanus refragatur, qui Sancti mortem Martyrologio Universali anno 369 affigit. Quæ cum ita sint, annum Sancto nostro in celis natalem determinare haud possumus; quare ipsius obitus tempus seculo IV, ad mediam sui partem elapso, supra in margine signavimus.

An Sanctus a S. Martino episcopo Turonensi,

6 Modo ad secundam questionem pergamus, scilicet: num S. Lubentius S. Martini, Turonensis episcopi, filius spiritualis fuerit? Id quidem Sancti Vita hisce verbis affirmat: Beatus Libentius a parentibus suis S. Martino Turonensi episcopo est oblatum, et ab eo de sacro fonte levatus, et in filium spiritualem est adoptatus. Cujus vestigiis Puer bonæ indolis sedulus adhærens, paulo post ei Treverim visitanti comes efficitur, ibique S. Maximino ejusdem civitatis episcopo... nutrien-

duus committitur. Iisdem fere etiam verbis S. Maximini, antistitis Trevirensis, biographus Sanctum nostrum, ut in Opere nostro ad diem 29 Maii videre est, S. Martini Turonensis filium spiritualem fuisse refert. At hoc verum esse non potest: nam Maximinus, qui S. Lubentium presbyterum ordinavit, 21 ad minus annis vita et episcopatu defunctus erat, antequam Martinus, ad cathedram Turonensem assumeretur. Sunt, qui hujus promotionem anno 370, alii anno 371 affigunt. Tillemontius tom. X Monumentorum Ecclesiasticorum pag. 315 illam anno 372 contigisse autumat. Chiffletius in dissertatione de ratione temporum S. Martini num. 16, et Pagius in Baronii Annales illum sedem Turonensem anno 374 primum adisse contendunt. Quæ sententia a veritate minus aberret, ad xi diem Novembris, S. Martino sacram, dispicietur. De S. Maximino egit Henschenius citato statim in Opere nostro loco, ejusque obitum innavit anno 340, quo S. Paulinum ei successisse, probatum num. præcedenti diximus.

7 Hunc tamen parachronismum, qui utriusque Sancti episcopatum, tot annis invicem disjunctum, contemporaneum facit, quidam forte sequenti modo excusare conabuntur. SS. Lubentii et Maximini biographi, inquit, prolepsi usi fuerunt, nec aliud voluere, quam Martinum, qui postea Turonensi ecclesiæ præfuit, Sanctum nostrum in filium spiritualem assumpsisse, illumque deinde S. Maximino erudiendum tradidisse, cum adhuc militaret sub signis Constantini Junioris vel Constantis, quibus in Gallia imperantibus, floruit Maximinus Trevirorum antistes. Fateor; sic omnis anachronismus evanesceat, nec est, cur SS. Lubentii et Maximini biographi prolepsi certo haud usi credantur. Verum cum S. Lubentius a S. Maximino, qui anno 349 obiit, ad sacerdotium promotus atque in vico Cubrino parochus constitutus fuerit, nonne ipsum ante S. Maximini mortem, seu annum 349, annos ad minus 25 ac proin cum hi ex anno 349 subducti ad annum 324 deducant, posteriori isthoc anno natum esse, consecrarium evadit? Adhæc cum anno 324 S. Martinus de omnium, qui hujus meminere, historicorum consensu, nondum sacra Baptismi unda regeneratus esset, quam gratiam tandem anno 337 vel, ut alibi volunt, 334 obtinuerit, nome illis, qui S. Lubentium existitisse S. Martini filium spiritualem, contendunt, hunc adhuc catechumenum e sacro fonte S. Lubentium levasse atque in filium spiritualem assumpsisse, quod sacris Ecclesiæ ritibus repugnat, erit dicendum? Minime vero, inquit isti: potuit enim S. Martinus anno 334, quo Baptismi gratiam receperat, S. Lubentium, licet tunc temporis decem annos natum, e sacro fonte levasse. Verum, etsi sic habeat, cum equidem auctores, qui, SS. Lubentii et Maximini biographos dicta prolepsi usos fuisse contendunt, nullas rationes allegent, quibus, laudatos biographos certo fuisse proleptice locutos, convincamur; cumque hos SS. Lubentio et Maximino, quorum res gestas exararunt, nec contemporaneos nec suppreses fuisse, constet, sed contra pluribus ad ipsorum ætate seculis remoti vixisse neque satis de iis, quæ narrarunt, instructi fuisse videantur, temeritatis haud insimulabimur, quod saltem, an S. Martinus, ut tradunt, Lubentium in filium spiritualem assumpsit, in dubium revocemus.

AUCTORE
J. B. F.

E
in filium spiritualem assumptus fuerit.

F

* Nota 13.

AUCTORE
ANONYMO.

VITA

S. LUBENTII PRESBYTERI

CONFESSORIS.

AUCTORE ANONYMO

Ex 3 tomo *Passionalis monasterii*
Arnsteiniani a.

CAPUT UNICUM.

B *Sanctus Lubentius a S. Martino, Turonensi episcopo, de sacro fonte levatur: parochus a S. Maximino Trevirensi creatur: hujus defuncti corpus ex Aquitania Trevirim transfert: moritur et sepelitur.*

Sanctus a S. Martino de sacro fonte levatur, parochus creatur a S. Maximino,
b

c

C

hujus defuncti corpus jussu S. Paulini ex Aquitania Trevirim

transfert; quo peracto, moritur.

Beatus Lubentius a parentibus suis S. Martino, Turonensi episcopo, est oblatus, et ab eo de sacro fonte levatus, et in filium spiritualem est adoptatus b. Cujus vestigiis bonæ indolis Puer sedulus adhærens, paulo post ei Trevirim visitanti comes efficitur, ibique S. Maximino ejusdem civitatis episcopo, miræ sanctitatis viro, nutriendus committitur. Susceptum itaque Puerum cum beatus episcopus in omnibus non mediocriter erudisset, in vico Cubruno postea presbyterum ordinavit c. Beatus autem Maximinus, pie memor suorum propinquorum Aquitaniam, patriam suam, revisit, ibique, rebus humanis excedens, animam Creatori reddidit.

2 Succedens ergo ei in episcopatu Paulinus, vir beatissimus, hunc B. Lubentium cum multitudine clericorum et reliqui populi fultum suffragio ad Aquitanicas partes dirigit, corpus magistri inquisiturum. Nemo tamen illorum, quod erat difficilius, locum sepulturæ ejus noverat. Igitur, quiescentibus cæteris et relevationi corporis indulgentibus, B. Lubentius orationi prosternitur, Dei misericordiam flagitans, ut, quo membra sancta requiescerent, indicare dignaretur. Orante ergo S. Lubentio, ecce subito puer opilio, qui prope oves pascebat, præmisso S. Maximini nomine, aberrantem ovem, si aliorum, quam ipse vellet, abiret, minatus est percussurum.

3 At S. Lubentius, tali percepto augurio, evocato puero, curiose cœpit inquirere, quanam in parte Sancti, cujus nomen invocaverat, requiesceret corpus. Quod cum puer ostendisset, B. Lubentius, pergens ad comites, orationi eos incumbere monuit. Quibus orantibus, ecce angelus

Domini astans beatum Lubentium sic allocutus est: « Noveris, hic sacerdotis sanctissimi corpus tumulari. Age ergo, » inquit, « et nunc clamem ecclesiæ a capite custodis dormientis auferas, et cupitum thesaurum, sicut vis et sicut scis, absportes. » Sic B. Lubentius, optato potius thesauro, Trevirim reversus est d. Post hæc rediens ad vicum, cui pastor datus fuerat, consummato vitæ termino, feliciter Deo spiritum reddidit.

4 Post excessum vero S. Lubentii, cum sacerdotibus vicini cum populo Cubrunensi venerabile corpus in eadem ecclesia locare vellent, virtute Dei accidit, ut, cunctis admirantibus, immobile corpus staret et nusquam ab indigenis transferri posset. Cum vehementer admirando id crebrius attentarent et frustrarentur, divinæ voluntati sanctique Viri meritis id concedentes, ne Deo rebelles stulto in certamine invenirentur, se ipsos tanti Patroni exequiis indignos, locumque indignum nimis reputabant. Nec mirum; plebs quippe dura et exasperans, dum a pio doctore monita virtutis prius non receperat, sed sobrie, juste et caste viventem, gravem sibi suisque operibus contrarium invita sufferebat, ad sui contemptus indicium corpus sanctum obtinere non poterat. Quid tandem agitur? Luctu, ejulatu et ploratu Cubrunum refertur e fama que tanti miraculi Trevirim atque Coloniam e attingit. Adsunt præsules alique primates, cum clero et populo sanctum corpus singuli ad sua loca certatim transferre conantes; sed quoniam humana opinio inscrutabili Sanctorum consilio non habet effectum, placuit prudentioribus de hac causa divinæ dispositionis arbitrium experiri.

5 Quo definito, electis ministris, sicut dignum erat, castis simplicibusque ac probabilis vite hominibus, levatum et portatum est corpus sacrum cum suo sarcophago, cum omni veneratione ad litus Mosellæ f, impositumque est naviculæ, quæ, carens viris et secundum seniorum decreta ab hominibus quidem impulsæ, divino autem gubernata auxilio deorsum fluebat. Interea populi ex utraque parte fluminis, sanctum prosequentes Virum, nimirum arbitrati, eum Confluentiæ g remansurum, aut naviculam Rheni h gurgite raptam deorsum fore fluituram. Ea itaque habita existimatione, superiores nimia percussis formidine erant plangentes et Deum obsecrantes, ut se in suo salutari visitare dignaretur; inferiores vero, ad quos omnium fluitantium levis et proclivis semper est descensus, jam quasi spe optata potiti, manibus plaudendo et vociferando, ultra modum exultabant. Nec mora, ubi ad Rhenum perventum est, prædicta cymba felici onusta pondere, S. Spiritus gratia velificante, Rhenum ascendit. Quo viso miraculo, fideles Christi animati sunt, et populus Rhenensis ex utroque occurrens littore, Deum voce exultationis glorificabat. Præteriens autem navicula Confluentiam et duos vicos Rheni, prope positos, mox directa in flumen, quod Logena i est dictum, et ab Oriente in Rhenum influit, ad villam Loginstein, quæ super idem flumen extenditur, applicuit.

6 Igitur miro modo de adventu tanti corporis idem vicus personuit, et ad litus ruit undique vulgus,

Ipsius cadaver, quod ad ecclesiam Cubrunensem deferri cælitus impeditur,

E

lege replicatur
e

scapha impositum Mosellæ cœmittitur, primoque Confluentes descendens, inde ad Loginstein
f

F

g

h

i

applicuit, in quo pago due sorores

vulgus,

A vulgus, novum Hospitem suscepturus. Pars locum illum Deo Sanctisque suis curæ esse dicebat, quem divina gratia præ cæteris in Sancto suo tam insolita visitatione respexisset, pars sese imparem esse, nec ad obsequia tanti sacramenti aliorum destinati sufficere astruebat. Erant, tunc in eodem rure sorores duæ, maritis liberisque immunes, paucis admodum vinetis fruentes; quarum una, divino amore succensa, ad naviculam properans, portionem suam coram hæredibus suis et multa turba, quæ aderat, S. Lubentio absque omni contradictione in proprietatem tradebat. Altera vero germana, cum similiter facere nequaquam cogi posset, tantam noctem illam pro insana haberetur.

hereditatis
sua partem
in S. Luben-
tiii

7 Mane itaque facto, cognati et amici ejus hortabantur eam, ut partem quoque sui patrimonii Deo Sanctoque ejus offerret, sororis petitionem implendo; quo per ejusdem Sancti merita, mentis sanitate recepta, cum sua germana æternæ vitæ reciperet præmia. Cumque noctem illam solemnem et insomnem omnes duxissent, et triduum jejunium fieri cum omni devotione decrevissent, quatenus sanctum Hospitem digne recipere et obtinere possent; ecce, lux sequentis diei orta est, et carina Christi Confessoris, cœlesti impellente virtute, relapsa Logenam cœpit ascendere. Quo cognito, omnis illa plebs ingemuit, nihil Deo Sanctisque ejus dignum fecisse contestans, nec naviculam ejus audebat contingere, nec voluntatem impedire illius, qui ambulat super pennas ventorum, cujus via est in mari et semitæ ejus in aquis multis, et vestigia ejus non cognoscuntur.

honorem
consecrant;

8 Tunc demum mulier illa prius obstinata pœnitens, quod pridie male tenax fuisset, et quod magna parvis, æterna temporalibus non committasset, per gratiam Dei et merita S. Lubentii mentem recepit, et subito prosiuens flumen transivit; sacrum namque vehiculum in altera comans ad radicem montis diverterat, quasi aliquem ibi operiturum. Illa vero appropinquans propinquis et amicis comitata, et humiliter se inclinans septies flectit genua, et tunc demum offerebat ultronea voluntate S. Lubentio, attestantibus fidelibus, qui aderant, suæ hereditatis munus. Hæc sane ibidem accidisse testatur sacer fons, illic ab eadem die usque in hodiernum diem emanans; cui etiam ab ejusdem Sancti nomine vocabulum accidit, eo quod idem Christi Confessor ab omnibus, Dominum sitientibus, semper sit quærendus et desiderandus.

deinde Diet-
kirchen us-
que conscen-
dit,

9 Tendens ergo prædicta navicula cum suo rectore absolute per solitudinem ad locum, a Deo prædestinatum, acta felicibus austris flumen Longenæ ascendit, quod adhuc tum temporis undique sylvis et montuosis nemoribus obsitum feris et bestiis erat, hominum vero parva frequentia colebatur. Necdum castella tyrannorum, nec dura oppida prædonum, nec varios usus negotiatorum illa regio habebat. Porro annis ad cursum hujus naviculæ insolitum obstupuit; montesque et colles cum lignis sylvarum ad laudem tanti Patroni resonabant; bestię saltus per arva ante faciem Sancti hujus dedere; fontes cum suis rivulis lar-

gius fluentes, in occursum ipsius manabant; ipsi quoque pisces ratim illam non piscatoriam esse suspicantes, præludendo connatabant. Quid autem de avibus referam? Cum non solum aereæ, verum etiam aquaticæ, alis plaudendo, rostris garriendo, Sanctum Dei vice hominum salutarerent; licet enim bruta animantia ratione careant, habent tamen constrictivam super se Dei potentiam, cui obtemperant; ad cujus nutum etiam sequuntur insensibilia. Hinc nimirum est, quod corvi Eliam pascebant, Danielem leones servabant, cetus Jonam reddidit. Sic omnis formarum conditio Sanctorum parat obsequio.

AUCTORE
ANONYMO

10 Est saxum in altum porrectum eminens contra Orientem super litus præscripti fluminis, octo k circiter millia habens a Rheno, super quod oraculum, vocabulo Dietkirchen, positum fuerat, a suo videlicet auctore Dietgero l, ut fama est, nuncupatum; hic dum olim paulo altius in eadem parte annis, in viculo, Derna nuncupato, dives pecoris habitaret, et eundem collem petrosam nemoribus obsitum, cœlesti splendore sæpius illustrari, et angelica visitatione terribilem servorum relationibus, imo experimento cognovisset, oratorium fecit ibidem, ibique, quoad vixit, Christi gratiam implorans, feliciter requievit. Affuit interea felix dies et memorialis, qua B. Lubentii corpus ab angelis translatum ad supradictum saxum applicuit. Et ecce, viri religiosi tam clerici, quam laici, aderant, qui sanctissimi Patroni prosecuti carinam fuerant; facto ergo terræ motu, idem collis undique contremuit, et, qui aderant, virtutem divinam affore contestantes, occurrunt humiles, Sanctumque Dei tollentes cum Hymnis et Psalmis glorificabant. Sic denique idem noster Patronus in præscripto oraculo humiliter depositus requievit, quousque eum Christi clementia, sicut adhuc claret, miraculis et virtutibus extulit, et divinæ gratiæ benedictionibus per omne ævum mirificavit.

ibidemque
honorifice
sepelitur.

k

i

E

ANNOTATA.

F

a Hoc monasterium Ordinis Præmonstratensis, olim cognomine castrum, in diœcesi Trevirensi prope Logenam fluvium, anno 1139 Ludovicus comes de Arnstein, ut in Sacræ Antiquitatis Monumentis, auctore Hugone Stivagii abbate, tom. II, pag. 84 videre est, fundavit.

b Vide Commentarii prævii num. 6 et 7.

c S. Lubentium forsitan archidiaconum, vel officio, archidiaconis modo competenti, functum fuisse, ex sequentibus, quæ Browerus Annalium Trevirensium tom. I, pag. 236 habet, verbis suspicari licet: Fidei per Trevirorum antistites trans Rhenum propagatæ vestigia tenemus certissima, ex inspectione sacra et jurisdictione, quæ secundum Logenam utrimque latissime patet; cui et archidiaconus olim impositus, sede ac titulo S. Lubentii ad hunc usque diem insignis.

d Hæc S. Maximini corporis ex Aquitania Augustam Trevirorum relatio, iisdem fabulosis adjunctis ornata, in ipsius vita, in Opere nostro ad 29

Maii

AUCTORE
ANONYMO.

Maii edita, refertur; verum illa in S. Lubentii
Lectionibus propriis merito omissa vidimus.

e Archiepiscopalem Germaniæ civitatem, ad Rhe-
num sitam, dittonisque Electoris Coloniensis caput.

f Qui Galliæ Belgicæ fluvius est, originem ha-
bens in Lotharingia, in monte Vosago paulo supra
vicum, Bussans Gallicè dictum, in ipso Alsatix et
comitatus Burgundiæ limite.

g Percelebri huic diæresis Trevirensis oppido,
medio Moguntiam inter Coloniæque Agrippinam

spatio, ab Rheni Mosellæque concursu nomen fa-
ctum est.

h Qui fluvius notissimus est, et Germaniæ post
Danubium maximus.

i Vide Commentarii prævii num. 2.

k Vide eundem Commentarii prævii numerum.

l In supra transcriptis Lectionibus vocatur Die-
therus. Laudatus Broverus supra citato loco vocem
Dietkirchen a Fano Mercurii, qui Germanice Diet
dicitur, provenire conjectat.

DE S. ROMULO,

EPISCOPO JANUENSI CONFESSORE.

B

C. B.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

Sancti ætas utcumque definita, reliquiarum translatio, cultus, Vita qualiscumque
quandonam scripta.

VEROSIMILLI-
ME POST AN-
NUM CCCL.

Sanctus,
quem ordo
quidem, quo
sedisse creatur.

C

eaque, que
hic præterea
adducuntur,
hanc diu
admodum
ante annum
381,

Ex episcopis Januensis S. Salomonem seu
Salonem, ad vigesimam octavam, qua etiam,
an vere exstiterit Januensis episcopus exa-
minavimus, Septembris diem Operi nostro,
quod tunc in Martyrologio Romano hodierno memo-
retur, jam insertum, exstitisse primum, cujus ad
posterum dimanavit memoria, proximeque ei tres,
quorum ne nomina quidem noscuntur, successisse,
Ughellus in episcoporum Januensium serie tom. IV
Italiæ Sacræ a Coletto auctæ col. 837 præfatus,
mox quatuor alios, S. Valentinum videlicet, S.
Felicem, S. Syrum ac tandem, de quo hic modo
(SS. Valentino, Felice et Syro ad dies, quibus
singuli vel colantur vel obiisse putantur, in Opus
nostrum pariter jam illatis) agendum nobis restat, S.
Romulum, nominatim eo ipso, quo a me modo re-
lati, ordine recenset; quod si autem et hic admit-
tendus et veritati, quod, ut jam indicavi, Ughellus,
priusquam de quatuor hisce sanctis Episcopis loqua-
tur, præmittit, sit consonum, consecrarium inde eva-
dit, ut Valentinus quinto, Felix sexto, Syrus se-
ptimo ac denique Romulus, quod de hoc et Ecclesiæ
Genuensium Tabulæ, teste Ughello, memoriæ produnt
octavo inter Januenses antistites loco sederit.

2 Hinc porro simulque ex eo, quod Diogenes,
proxime post Romulum in Episcoporum Genuen-
sium Serie ab Ughello relatus, anno 381 synodo
Aquileiensi fuerit præsens, tuncque adeo sedisse
certo noscatur, non inepte concluderis, primo quidem
Valentinum, quem Epitaphium, apud nos tom. VII
Maii pag. 344 Vitæ ejus Encomio insertum, annis
12 et mensibus xi sedisse indictioneque tertia decima
obiisse testatur, vel anno 325, quo primum post nu-
merandarum Indictionum singulisque annis quindecim
innovandarum initium a Constantino factum
indictio XIII cucurrit, vel, si hanc eandem indictionem
recurrentem expectare lubet, anno 340 exces-

sisse e vivis; deinde vero, cum successor Felix,
Operi nostro ad ix Julii diem, qua Genuæ colitur,
insertus, viginti annis, uti ejus epitaphium, ibidem
relatum, fidem facit, ecclesiæ Genuensi præfuerit,
ac proin, spectatis iis, quæ de Valentino dicta jam
sunt, vel anno 345 vel anno 360 debeat esse vita
functus, successores ejus SS. Syrum et Romulum
toto illo temporis spatio, quod ab anno vel 345 vel
360 usque ad tempus, quo Diogenes, priusquam
anno 381 concilio Aquileiensi interesset, sedere in-
cepit, Genuensium ecclesiæ cathedram occupasse, ac
proin Sanctum nostrum verosimillime haud admo-
dum diu ante annum 381 obiisse. Ac ita quidem
Papebrochius noster, qui ad secundam Maii, cultui
S. Valentini sacram, de Sancto isthoc jam egerat,
de eo iterum post ob qualicumque Acta, quæ de-
siderata eatenus fuerant, feliciter tandem obtenta
luceque publica donanda in Appendice ad eandem
Maii diem tom. VII Maii pag. 532 et sequenti
tractans, SS. Valentini, Felicis, Syri et Romuli,
quorum quemque ordine supra assignato sedem Ge-
nuensem occupasse credebatur, chronologiam, fieri id
non inepte eo modo posse ratus, utcumque ordinare
fuit ibidem in Commentario dictis Actis prævio,
num. 1 et 2 conatus.

3 Verum postea, dum ad xxix Junii diem, qua
S. Syrus et obiit et Martyrologio Romano recentiori
memoria fuerat insertus, de Sancto isthoc tractabat,
chronologiam, quam prius utcumque in S. Valenti-
no stabilierat, nonnihil immutandam putavit. Cum
enim, omnibus attentius expensis, hinc quidem, se-
vissimis Ariæ hæreseos tempestatibus, quibus post
Orientem etiam Occidens, jam inde ab anno 324
concuti captus, sus deque sub imperatore Ariano
Constantino, in Arelateni et Mediolanensi synodis,
anno 353 et 355 in Gallia Italiæque congregatis,
in exsilium abire episcopis, qui Athanasii damna-

alia vero, hic
pariter addu-
cta, ante an-
num etiam
342 sedisse
exigunt,

tioni